

rendes adófizetőnek megadatik? Nagy napok voltak, nagy emberek jártak itt és nagy tanulságokat vonhattunk le a tényekből.

A nagy világraszóló mozgalomnak mintegy kisebbített, lényegében hű tükörképe volt az a kirándulás, melyet a kongresszusnak szociális intézményeink iránt komolyan érdeklődő tagjai számára rendezett Ruffy Pál min. tanácsos úr, hogy velük gyermekvédelmi intézményünket megismertesse. Azon buzgó odaadással, azon komoly fáradozással, mellyel Ruffy Pál ezt a kirándulást előkészítette és vezette, nemcsak gyermekvédelmi intézményünknek tett nagy szolgálatot, amennyiben ezen – joggal nemzeti büszkeségünket képező-intézményt alaposan megismertette a külföld legkiválóbb szociális munkásaival és a világsajtó legkiválóbb tudósítóival, – hanem hálára kötelezte mindazon helyeket is, melyeken e kiváló idegenek jártak s melyeket ezáltal a nagyvilág kultúrájának szellője megérintett, de hálára kötelezte a magyar feminizmust is, mert közreműködésével elősegítette azt a következményeiben mérhetetlen fontosságú hatást, hogy hazánk külsőbb vidékein, hol eddig sokan talán azt hitték, hogy: ej ráérünk arra még, egyszerre mint varázs-Útésre maguk előtt látták a nagy mozgalom képét. Ha valaha fantáziájukban a nőmozgalom, a bombavető szuffragette vagy a nagy szivarokkal és nőietlen ruhákkal férfias jogokra való rátermettségét dokumentáló férfiasszony képében – élt, a nemes valót megismerték, mikor látták ezen komoly szociális munkáért lelkesedő, a gyermek jogát tisztelő, az anyaság jogát legszentebbnek elismerő, egytől-egyig ladylike, s nem egyszer a női báj és üdeség incarnatióját képező asszonycsoportot. Pedig voltak köztük, nem ugyan bombavetők, de hazájukban elszántan a végletekig küzdők, kik adó megtagadásával, jogos követeléseiknek szünös-szüntelen való hangoztatásával demonstrálják, hogy az eddigi állapot tarthatatlan és túrhetetlen és kikenél a votes for women nem szórakozás, hanem egész életük munkáját jellegző csatakiáltás, a szellem fegyverével vívott elszánt csatákban. De valamennyiükben közös a meggyőződés, hogy a votes for women nem végcél, hanem a kezdet lelegeje, megalapozása csak azon komoly szociális törekvéseknek, melyektől át vannak hatva s melyeket fokról-fokra megvalósítani törekszenek. Ezen komoly törekvéseik iránt való mélyeséges tisztelettel fogadták őket országszerte. Az út leírása egy diadalmenet leírása lenne, a feminizmus hódító útja hazánk szívében, de együtt a magyar vendégszeretet diadala, egy felejthetetlen kép kultúránk történetéből, legnemesebb ambícióink, a magyar jó szív felejthetetlen dokumentumai.

Akár a debreceni hölgyekre gondolok, kik

A kongresszus tagjainak gyermekvédelmi kirándulása.

Írta: *Szirmai Oszkárné.*

Minden várakozásainkat messze meghaladó, legmerészebb álmainkat gyönyörű valóságra váltó, emlékében is örök büszkeségünket képező kongresszusunk lezajlott.

Itt jártak nálunk a vezető szellemek a világ minden tájáról; őket együtt látni, szavukat hallani, oly magasztos demonstráció volt a nő emberjoga mellett, hogy mint varázsütésre elnémult minden ellenkező hang. Ki merné megtagadni Mrs Chapman-Cattnek, a világ legkiválóbb elnökének, Jane Addamsnak, Chicago első polgárának, Perkins Gilmannek, a lángelkű írónak, azt a kis jogot, mely minden

a főispánnéval, Domahidyné ő méltóságával élükön, a legfinomabb szalonélet kultúráját tarták fel, akár a nagy feladata magaslatán álló nagyváradai menhelyigazgató szeretettől sugárzó magyarázataira, akár a kitűnő gyermektartásért a belügymin. köszönő levelével kitüntetett nagyszalontai marcona alakú rendőrré, ki mindig kérlelhetetlenül szigorú, ha valaki az állam gyermekét bántani merné, akár az angol nagystíliú vendégszeretetre emlékeztető szalontai gardenpartyra gondolok, mindig dobog a szívem, hogy mindez magyar hazámban volt s hogy ily benyomásokat vittek szét kiváló külföldi vendégeink. Annyi a kiemelni, annyi a megdicsérni, annyi a megköszönni való, hogy tényleg csak mint krónikás röviden felsorolhatom az utazás egyes mozzanatait, s kedves tagtársaim tegyék hozzá a ragyogó színeket, melyek a résztvevőkre felejthetlenné tették az egész utazást.

A rövidke négy nap oly kaleidoscopszerűen változatos gyönyörű képsorozat volt, hogy a maga egészében teljes kis remekmű hatását tette a résztvevőkre. Első állomásunk Kisújszállás, hol az ipar meghonosítása egy, addig teljesen földműves faluban a Kuncz cég büszkesége s hol egy jól vezetett internátusban az állam helyezi el azon kis leányokat, kik 12. életévük betöltése után az ipari munkára éreznek hajlandóságot, kik ott vidáman, elégedetten eltöltött 6 esztendő után mint alaposan kiképzett munkásnők vagy megmaradnak a cég szolgálatában, vagy más hasonló munkakörben boldogulnak. Kellemes tapasztalatok gyűjtése után egy páratlan kedvességgel felajánlott kitűnő villás-reggeli mutatta be nekünk az ipart terjesztő cégfőnököt, mint kedves háziurat és a női követelések jogosultsága mellett ékes szavát felemelő szónokot és kedves nejét, mint a legkedvesebb háziasszonyt és a női egyenjogósításnak egyénileg való megvalósulását. Onnét Debrecen, szeretetreméltó hölgyeivel, régi collegiumával s kitűnően vezetett menhelyével, melynek fáradhatatlan igazgatója dr. Brokes a ragyogó babyk oly bájos csatarendjével kedveskedett vendégeinek, hogy meggyőződhetünk, hogy ott nemcsak a búza terem jó földben, hanem a piros pozsgás állami gyermek is.

Fényes bankett, Debrecen városa által a feminista világtalálkozó tagjai tiszteletére rendezve, zárta be ezt a szép benyomásban oly gazdag első napunkat

Második napunkon Nagyvárad hagyott sok értékes benyomást lelkünkben. Nagyvárad, melynek 64 év óta komoly szociális munkát teljesítő nőegyesülete van, amelyben a Feministák Egyesülete nagyváradai fiókja tiszteletreméltó idősebb társelnökével, az intelligencia színe-javát képviselő vezetőivel s rendkívülien

agilis és buzgó ifjú tagjaival és most megalakult férfi-ligájával élénken feltűnteti, hogy ott a modern gondolkodás már régen otthont talált s mintegy már arra van hivatva, hogy példakép előljárjon a komoly szociális törekvések megvalósulásában. Nagyváradon a gyermekvédelmet is újra alapos tanulmány tárgyává tettük s boldogító volt mindaz, amit ott tapasztaltunk, kezdve a menhely ideális tisztaságán, végezve a felügyelőnök teljes odaadásánál s a szerető igazgató dr. Edelmann Menyhért ideális lelkületénél, aki oly tökéletessé akarja tenni az ő hatalmi körében a gyermekvédelmet, mint azt zseniális alkotója megálmodta.

Nagyvárad intelligenciája s a város vendéglátása, s a polgármester szavai a legbüszkébb reményekkel töltenek el Nagyvárad további munkálkodása iránt, s amint mesze földről jöttek az ott nyíló búbajos lótoszvirág csodálássára, úgy majd a közel jövőben a szociális virágzás bubáját fogják ott csodálni.

A nagyváradai menhely, mint büszkeségét mutatta be a nagyszalontai telepet, hol demonstrálhatta, hogy a magyar állam helyesen számít, ha budget-be veszi a magyar nép jó szívét; nem a havi 10 koronáért szerez jó tartást és meleg otthont az állam gyermekeinek, hanem kamatoztatja, ami oly bőségesen adott a magyar embernek, a gyermek iránti szeretetét, azt az ideálisabb szülői érzést, mely nemcsak vérbeli magzatját szereti, de mely meleg sugárban árad a szülőtől a gyermekhez, legmelegebben azon gyermekhez, ki erre rászorult

Nagyszalontán még áhítatos pillanatokot töltöttünk a csonka toronyban, s idegen vendégeink velünk érezték, hogy szent ereklye nekünk magyaroknak mindaz, mi az anyák emlékét idézi fel lelkünkben. Végtelenül bájos befejezése volt ott tartózkodásunknak a garden-party a Sternthal-család vendégszerető házában, tüntetőményesen szép parkjában. Negyedik napunk Szegedre vitt, melynek magasra fejlett szociális intézményeit szintén büszkén szemlélhettük.

Ott főképp a fiatalok felügyelő hatósága fejt ki intenzív munkásságot s a bábaklinika nemes szellemű vezetője egyengeti egy intenzíven működhető anyavédelemnek útját. Itt is behatóan tanulmányozhattak az Állami Menhelyet, melynek feladata magaslatán álló igazgatója, dr. Turcsányi, megint a maga hatáskörében váltja valóra a legmesszebbmenő követelményeket.

Az oly változatos és értékes benyomásokban gazdag napok gyönyörű végakordot nyertek a szabadkai meglepően szép városháza megtekintése után a palicsi tó bájos partján töltött órában, hol a fürdőigazgatóság volt szeretetreméltó házigazdánk és Szabadka höl-

gyeinek szeretetreméltósága, élükön Birkásné Adrienne ő nagyságával szintén azt engedi remélni, hogy ott a szociális munkának komoly segítői lesznek.

Valamennyi résztvevőnek felejthetetlen emléke marad ez a rövid kirándulás. Külföldi vendégeink hálás lelkesedéssel írnak róla s mi magyarok büszkeséggel gondolunk rá vissza s kiapadhatatlan hálaérzettel a kirándulás soha el nem fáradó, legszeretetreméltóbban folyton magyarázatokkal szolgáló, az állam munkáját, melyben neki oly nagy része van, tárgyilagos nyugodtsággal bemutató vezérére, Ruffy Pálra.
